

Object of the Month

วัตถุจากคลังพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี
เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๖

ใบหน้าบุคคล

ประติมากรรมปูนปั้นในพุทธศตวรรษที่ ๑๘

จาก โบราณสถานเนินทางพระ สุพรรณบุรี

SCAN ME

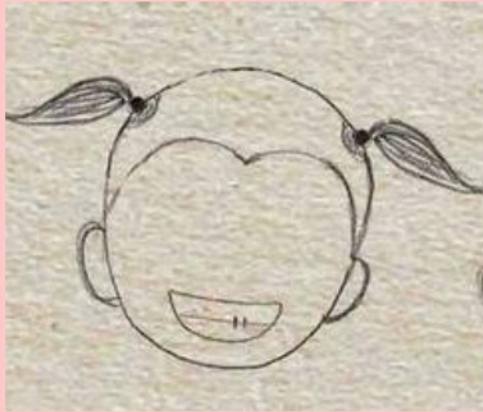
สอบถามข้อมูลได้ที่
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๕๓ ๕๓๓๐

“ใบหน้าบุคคล” ประติมากรรมปูนปั้นในพุทธศตวรรษที่ ๑๘

ชื่อ	ใบหน้าบุคคล
ขนาด	ความสูง ๒๒ ซม. ความกว้าง ๘.๕ ซม.
วัสดุ	ปูนปั้น
ศิลปะ	ลพบุรี พุทธศตวรรษที่ ๑๘
ประวัติ	พบจากการขุดแต่งโบราณสถานเนินทางพระ ตำบลบ้านสระ อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี
ลักษณะ	ใบหน้าบุคคลหรือเทวดา รูปหน้าค่อนข้างกลม สีหน้าอึมเิบ ทรงผมมวยเกล้าจุกทั้งสองข้าง กระทบ่อม หน้าผากกว้างนูน คิ้วเกือบเป็นเส้นตรง ปลายยกขึ้นต่อกันเป็นปีกกา ตายาวรี จมูกโด่งเป็นสัน ยิ้มที่มุม ปากยกขึ้น ริมฝีปากล่างหนา คางมนมีปมเล็กน้อย แสดงอาการสงบดูเป็นธรรมชาติ ซึ่งเป็นการสร้างประติมากรรม อิทธิพลศิลปะขอมแบบบายนในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ ผสมผสานกับฝีมือช่างพื้นถิ่น

การเกล้าผมในลักษณะนี้มักพบในกลุ่มเด็กของคนไทยโบราณและชาวจีน สำหรับในกัมพูชาแล้ว พบว่ามี การทำมุ่นมวยผมลักษณะนี้ในภาพของสตรีหรือนางรำ บนภาพสลักปราสาทหิน แต่มวยผมมีความสูงมากกว่า เช่น ภาพสตรีสลักบนผนังระเบียงปราสาทนครวัด ภาพสตรีสลักนูนต่ำระเบียงคดด้านทิศตะวันออกปราสาทบายนเป็น ภาพแสดงกิจกรรมของชุมชนชาวจีนที่นิยมผมเกล้ารัดจุก หรือพบในกลุ่มภาพสลักโยคีภาพสลักเสาประดับกรอบ ประตู หรือภาพลอยตัวในศิลปะขอม เป็นต้น

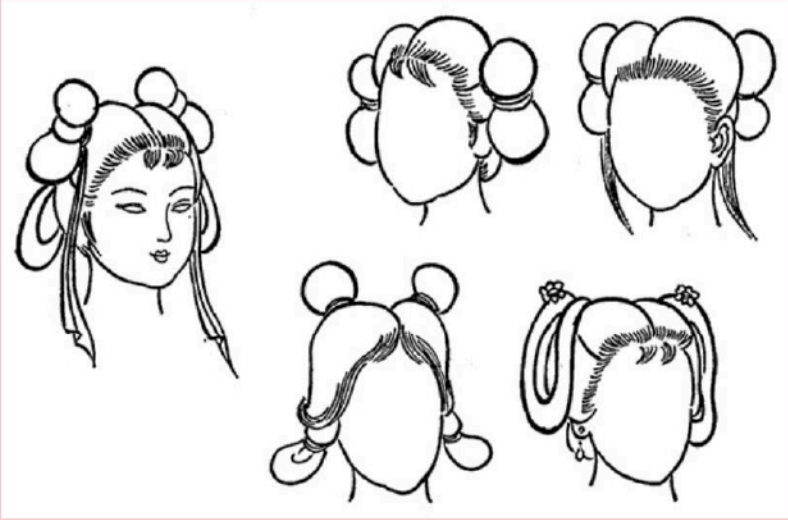
ภาพทรงผมเด็กไทย

ภาพทรงผมหญิงชาวจีน

ภาพนางอัปสรปราสาทนครวัด

แบบทรงผมของเด็กและสาวรับ
ใช้ในราชวงศ์ถัง ประเทศจีน

แหล่งที่มาข้อมูล
<https://www.shenyunperformingarts.org/blog/view/article/e/QfDb-EMLzYk/asian-hairstyles-lifhack-ancient-chinese-haute-coiffure.html>

ลักษณะงานประติมากรรม ศิลปกรรมที่พบ ณ โบราณสถานเนินทางพระ เป็นการผสมผสานกันระหว่างศิลปะขอมแบบบายน พุทธศตวรรษที่ ๑๘ กับศิลปะพื้นถิ่นที่เจริญในช่วงก่อนหน้าอย่างศิลปะทวารวดี

โบราณสถานเนินทางพระ

เนินทางพระ ตั้งอยู่ที่อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ปัจจุบันมีสภาพเป็นเนินดินกลางทุ่งนาและมีหญ้าขึ้นปกคลุมโดยรอบ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ สำนักศิลปากรที่ ๒ สุพรรณบุรี ลงพื้นที่พบโบราณสถานถูกขุดค้ำทำลายจนเสียหาย คงเหลืออยู่เฉพาะส่วนฐานของโบราณสถาน ซึ่งมีศิลาแลง อิฐ และปูนปั้นกองทับถมอยู่รวมกัน พบประติมากรรมที่น่าสนใจหลายชิ้น เช่น พระโพธิ์สัตว์อวโลกิเตศวรสี่กร พระโกษชัยคุรุ พระวิษณุปางวามนาวดาร พระคเนศ และลวดลายปูนปั้นที่ใช้ประดับโบราณสถานอีกจำนวนมาก โบราณสถานเนินทางพระเป็นศาสนสถานเนื่องในศาสนาพุทธ นิกายมหายานและศาสนาพราหมณ์ - ฮินดูรวมอยู่ด้วย มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๘ ปรากฏหลักฐานที่แสดงให้เห็นการเคยมีอยู่ของอาคารศาสนสถาน ได้แก่ ก้อนศิลาแลงที่เป็นวัสดุหลักในการก่อสร้าง และประติมากรรมปูนปั้นที่ใช้ประดับตกแต่งอาคาร จากการศึกษาารูปแบบทางศิลปกรรมของประติมากรรมศิลา เช่น พระพุทธรูปปางนาคปรก พระโพธิ์สัตว์อวโลกิเตศวร ประติมากรรมปูนปั้น และพระพิมพ์แบบต่าง ๆ ที่พบจากการขุดแต่ง สรุปได้ว่าโบราณวัตถุเหล่านี้เป็นโบราณวัตถุศิลปะลพบุรี ซึ่งรับอิทธิพลศิลปะขอมแบบบายน

โบราณสถานเนินทางพระ อ.สามชุก จ.สุพรรณบุรี

ประติมากรรมปูนปั้น ตอนพระวิษณุปางวามนาวดาร
ที่โบราณสถานเนินทางพระ

ข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับโบราณสถานเนินทางพระ

หลักฐานสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่อาจมีความเกี่ยวข้องกับศาสนสถานสมัยลพบุรีในจังหวัดสุพรรณบุรีคือ จารึกจากปราสาทพระขรรค์ ในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ ของอาณาจักรกัมพูชา มีเมืองที่ประดิษฐานพระพุทธรูป ซึ่งมีพระนามว่า “พระชัยพุทธมหานาถ” จำนวน ๒๓ องค์ ที่พระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ พระราชทานไปทั่วพระราชอาณาจักร หนึ่งในนั้นตีความหมายว่าอยู่ในเขตภาคกลางของประเทศไทย ๖ เมือง สันนิษฐานว่าเป็นเมืองลโวทยปุระ (ลพบุรี) เมืองสุวรรณปุระ (สุพรรณบุรี) เมืองชัยราชปุระ (ราชบุรี) เมืองศรีวัชระปุระ (เพชรบุรี) เมืองศรีชัยสิงหปุระ (เมืองสิงห์ จังหวัดกาญจนบุรี) ซึ่งเป็นการประกาศทั้งอำนาจทางการเมืองและการศาสนาของพระองค์ไปพร้อมกัน

ข้อมูลอ้างอิง

- นางนิภา สังคนาคินทร์. หนังสือการศึกษารูปแบบประติมากรรมจากแหล่งโบราณคดีเนินทางพระ
อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี. ๒๕๕๘
- วลัยลักษณ์ ทรงศิริ. ชุมชนโบราณในพื้นที่ “น้ำสำคัญ ป่าต้น” ที่สามชุก. ๑๘ ต.ค.๒๕๕๙
<https://lek-prapai.org/home/view.php?id=5252>
- พจนก กาญจนจันทร์ และคณะ. รายงานการวิจัยการสำรวจวัฒนธรรมโบราณลุ่มแม่น้ำแม่กลอง-ท่าจีน
ในช่วง พุทธศตวรรษที่ ๑๖-๑๘ ด้วยเทคโนโลยีระยะไกล (Remote Sensing). กรกฎาคม ๒๕๕๖.
- รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง และ ศานติ ภักดีคำ. ศิลปะเขมร. กรุงเทพฯ : มติชน, ๒๕๕๗.
- <https://www.shenyunperformingarts.org/blog/view/article/e/QfDb-EMLzYk/asian-hairstyles-lifhack-ancient-chinese-haute-coiffure.html>